



## СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

### ВИТЯГ З РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

17.08.2023 № 70/75-р/к

Справа № 7/02-1-22

м. Київ

Про порушення законодавства про  
захист економічної конкуренції  
та накладення штрафу

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» (далі – АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», ТОВАРИСТВО) протягом 2020-2022 років займало монопольне (домінуюче) на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), із часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Як наслідок, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» самостійно визначало умови надання послуг з розподілу електричної енергії в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).

Протягом 2020-2022 років АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» не враховувало надані споживачами дані про обсяги споживання електричної енергії згідно показів засобу комерційного обліку, а визначало обсяг спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів), що призвело до встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи № 7/02-1-22 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, такі дії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» визнано порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), що полягає у встановленні таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

На АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» накладено штраф у розмірі 34 000,00 (тридцять чотири тисячі) гривень.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 7/02-1-22 про порушення АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання відділу досліджень і розслідувань в Полтавській області Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 02.08.2023 № 70-03/221-П,

### **ВСТАНОВИЛА:**

#### **1. Процесуальні дії**

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 06.01.2022 № 70/1-рп/к розпочато розгляд справи № 7/02-1-22 за ознаками вчинення АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА, та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), що полягає у встановленні таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку (далі – Справа).

#### **2. Відповідач**

- (2) Відповідачем у Справі є АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація, доступ до якої обмежено)*, дата і номер запису про проведення державної реєстрації 24.06.2005 за № 15881200000002314, місцезнаходження: *(інформація, доступ до якої обмежено)*. Основним видом діяльності АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (3) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» діє на підставі Статуту, затвердженого загальними зборами акціонерів ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» від 17.04.2019 протокол № 21. Відповідно до пункту 2.3 Статуту, предметом діяльності ТОВАРИСТВА є, зокрема, розподіл електричної енергії.
- (4) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є суб'єктом господарювання.
- (5) Основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносини між ними врегульовані Законом України «Про ринок електричної енергії», Законом України «Про природні монополії», Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 14.03.2018 № 312 (із змінами від 14.02.2023) (далі – Правила роздрібного ринку), Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 27.12.2017 № 1470 (із змінами від 02.08.2022) (далі – Ліцензійні умови), та іншими нормативно-правовими актами.

- (6) Згідно з пунктом 82 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», система розподілу електричної енергії (далі - система розподілу) – система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для розподілу електроенергії.
- (7) Відповідно до пункту 56 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», оператор системи розподілу – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності.
- (8) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» відповідно до Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 16.11.2018 № 1442 «Про видачу ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом» (зі змінами) видано ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності.
- (9) Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є оператором системи розподілу (далі – ОСР).

### **3. Визначення монопольного (домінуючого) становища**

- (10) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

#### **3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища**

- (11) Відповідно до пункту 3.1 Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

##### *3.1.1. Суб'єкт господарювання*

- (12) Об'єктом аналізу є АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» – суб'єкт господарювання, який надає послугу з розподілу електричної енергії.

##### *3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання*

- (13) Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є послуги з розподілу електричної енергії (далі – Послуги).

#### **3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище**

##### *3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання*

- (14) Відповідно до пункту 4.1 Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів

(товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

- (15) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (16) Товаром щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є послуги з розподілу електричної енергії.

### 3.2.2. *Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)*

- (17) Основними споживачами послуг з розподілу електричної енергії протягом 2020-2022 років виступали фізичні особи - підприємці або юридичні особи, які купували електричну енергію, що не використовується ними для власного побутового споживання.
- (18) За інформацією АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданою листами від 14.04.2021 № 04-32/7552 (вх. № 70-01/2168 від 15.04.2021) та від 07.02.2023 № 04-33/4151 (вх. № 70-01/316 від 08.02.2023), кількість непобутових споживачів, яким ТОВАРИСТВО надавало Послуги становила станом:
- на 01.01.2020 – 18 201 споживачів;
  - на 01.01.2021 – 18 143 споживачів;
  - на 01.01.2022 – 18 244 споживачів;
  - на 01.01.2023 – 18 165 споживачів.

### 3.3. *Визначення товарних меж ринку*

- (19) Відповідно до пунктів 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (20) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
  - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
  - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
  - відсутність суттєвої різниці в цінах;
  - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (21) Відповідно до пункту 78 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», розподіл електричної енергії – транспортування електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії.

- (22) Постачання електричної енергії суб'єктам господарської діяльності, що використовують електричну енергію для власних потреб, є неможливим без одночасного надання послуги з розподілу електричної енергії.
- (23) За таких обставин послуги з розподілу електричної енергії за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не мають еквівалентних товарів-замінників.
- (24) Статтею 1 Закону України «Про природні монополії» визначено, що:
- природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги);
  - суб'єкт природної монополії - суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.
- (25) Відповідно до абзацу восьмого частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії», регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сфері розподілу електричної енергії.
- (26) Згідно із частиною другою статті 5 Закону України «Про природні монополії», Зведений перелік суб'єктів природних монополій ведеться Антимонопольним комітетом України на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, - національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій.
- (27) Відповідно до частини другої статті 5 Закону України «Про природні монополії», АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» є суб'єктом природної монополії на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території, зокрема, Полтавської області, про що внесено відомості до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, який розміщено на офіційному вебсайті Антимонопольного комітету України.
- (28) Отже, товарними межами ринку є послуги з розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами).

#### **3.4. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку***

- (29) Відповідно до пункту 6.1 Методики, територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (30) Відповідно до постанови НКРЕКП від 16.11.2018 № 1442 «Про видачу ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом» (із змінами), АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» видано ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності.

- (31) Відповідно до абзацу четвертого пункту 1.3 Ліцензійних умов, місце провадження господарської діяльності – територія адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої розташовані система розподілу електричної енергії, що перебуває у власності, господарському віданні (щодо державного або комунального майна) або в управлінні на підставі договору управління активами, укладеного з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, здобувача ліцензії (ліцензіата), та електричні мережі інших власників, які не здійснюють розподіл електричної енергії відповідно до закону та приєднані безпосередньо або через електричні мережі інших власників до системи розподілу електричної енергії здобувача ліцензії (ліцензіата), до якої (яких) приєднано не менше 50000 споживачів (абонентів), а також територія, на якій розташовані електричні мережі інших власників (а також їх субспоживачів), приєднаних до мереж оператора системи передачі, які не здійснюють розподіл електричної енергії відповідно до закону (далі – власники електромереж) та з якими було укладено договір про постачання електричної енергії або договір про спільне використання технологічних електричних мереж до здійснення заходів з відокремлення. Вимога щодо кількості підключених споживачів (абонентів) поширюється виключно на здобувачів ліцензії.
- (32) Впродовж 2020-2022 років ТОВАРИСТВО здійснювало діяльність з розподілу електричної енергії на території, яка визначена в додатку до постанови НКРЕКП від 16.11.2018 № 1442 «Про видачу ПАТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом» (із змінами), як місця провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» та яка не перетинається з територією діяльності інших суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність на вказаному ринку.
- (33) Отже, територіальними (географічними) межами ринку визначено територію Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством) (далі – Територіальні межі).
- (34) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» в Територіальних межах не має конкурентів на ринку Послуг, отже, споживачі, електроустановки яких приєднані до системи розподілу електричної енергії ТОВАРИСТВА, не мають можливості отримувати послуги з розподілу електричної енергії від інших ліцензіатів.
- 3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку**
- (35) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (36) Часовими межами ринку Послуг визначено період 2020-2022 років.
- (37) Структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому в зазначений період залишались незмінні.
- (38) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» було єдиним суб'єктом господарювання, який надавав Послуги у визначених Територіальних межах.

- (39) За інформацією АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданою листами від 14.04.2021 № 04-32/7552 (вх. № 70-01/2168 від 15.04.2021) та від 07.02.2023 № 04-33/4151 (вх. № 70-01/316 від 08.02.2023), обсяги наданих Послуг непобутовим споживачам становили:
- за 2020 рік – *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
  - за 2021 рік – *(інформація, доступ до якої обмежено)*;
  - за 2022 рік – *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (40) Внаслідок технологічних особливостей надання Послуг, конкуренція на ринку Послуг відсутня.

### **3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок**

- (41) Відповідно до пункту 9.1 Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (42) З огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) електричних мереж, потенційні конкуренти на ринку послуг з розподілу електричної енергії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), відсутні.
- (43) Відповідно до пункту 9.2 Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (44) Основними бар'єрами вступу на ринок послуг з розподілу електричної енергії є обмеження, пов'язані з необхідністю наявності у власності суб'єкта господарювання, який має намір вступити на ринок, об'єктів електроенергетики (електричних станцій, підстанцій, мереж, призначених для розподілу електричної енергії від магістральної мережі та/або електричної станції до споживача), наявності ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії.
- (45) Впродовж 2020-2022 років ТОВАРИСТВО здійснювало діяльність з розподілу електричної енергії в Територіальних межах, які не перетинаються з територією діяльності інших суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність на вказаному ринку.
- (46) Отже, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» здійснює діяльність з розподілу електричної енергії виключно в межах, зокрема, території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством).
- (47) Таким чином, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у визначених Територіальних межах є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послуги з розподілу електричної енергії.

(48) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:

- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;

- не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

### **3.7. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача**

(49) Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом 2020-2022 років АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством) із часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

## **4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку**

### **4.1. Обставини Справи**

(50) Відділення на виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 19.03.2021 № 13-01/263 (вх. № 70-01/178 від 19.03.2021) проведено дослідження дій АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» щодо нарахування плати за послугу з розподілу електричної енергії на предмет дотримання законодавства про захист економічної конкуренції та встановлено наступне.

(51) Відносини, які виникають під час купівлі-продажу електричної енергії між енергопостачальником та споживачем, а також їх взаємовідносини з іншими учасниками ринку електричної енергії, в т.ч. щодо комерційного обліку електричної енергії, регулюються Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (далі – Правила роздрібного ринку) та Кодексом комерційного обліку електричної енергії, затвердженим постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311 (із змінами) (далі – Кодекс комерційного обліку).

(52) Пунктом 1.2.1 глави 1.2 розділу I Правил роздрібного ринку визначено, що на роздрібному ринку електричної енергії споживання та використання електричної енергії для потреб електроустановки споживача здійснюється за умови забезпечення розподілу/передачі та продажу (постачання) електричної енергії на підставі договорів про розподіл/передачу, постачання електричної енергії, надання послуг комерційного обліку, які укладаються відповідно до цих Правил, Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу та Кодексу комерційного обліку.

(53) Як зазначено у пункті 1.2.3 глави 1.2 розділу I Правил роздрібного ринку, оператор системи не має права відмовити, зокрема, в розподілі (передачі) електричної енергії електропостачальникам та споживачам до межі балансової належності їх електроустановок за умови дотримання ними вимог законодавства України, зокрема законодавства у сфері енергетики.

(54) Відповідно до пункту 38 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» комерційний облік електричної енергії – сукупність процесів та



процедур із забезпечення формування даних щодо обсягів виробленої, відпущеної, переданої, розподіленої, спожитої, імпортованої та експортованої електричної енергії у визначений проміжок часу з метою використання таких даних для здійснення розрахунків між учасниками ринку.

- (55) Згідно з пунктом 1 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» адміністратор комерційного обліку електричної енергії – юридична особа, яка забезпечує організацію та адміністрування комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, а також виконує функції центральної агрегації даних комерційного обліку.
- (56) Частиною сьомою статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачено, що Кодекс комерційного обліку визначає, зокрема, основні положення щодо організації комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, права та обов'язки учасників ринку, постачальників послуг комерційного обліку та адміністратора комерційного обліку щодо забезпечення комерційного обліку електричної енергії, отримання точних і достовірних даних комерційного обліку та їх агрегації (об'єднання), порядок проведення реєстрації постачальників послуг комерційного обліку, точок комерційного обліку та реєстрації автоматизованих систем, що використовуються для комерційного обліку електричної енергії.
- (57) Відповідно до підпункту 10 пункту 1.4 розділу 1 Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018) адміністрування точок комерційного обліку - процес реєстрації, внесення змін та видалення в базах даних Датахаб точок комерційного обліку (далі – ТКО), пов'язаних засобів комерційного обліку (далі – ЗКО), областей комерційного обліку та сторін.
- (58) Згідно з підпунктами 6, 8 та 9 пункту 1.4 розділу 1 Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018):
- адміністратор засобів комерційного обліку (АЗКО) - функція (роль), яку виконує ППКО у процесі адміністрування детальної бази даних у Датахаб з інформацією про засоби комерційного обліку в точках комерційного обліку;
  - адміністратор комерційного обліку (АКО) - юридична особа, яка забезпечує організацію та адміністрування комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії, а також виконує функції центральної агрегації даних комерційного обліку та є адміністратором цього Кодексу;
  - адміністратор точок комерційного обліку (АТКО) - функція (роль), яку виконує постачальник послуг комерційного обліку електричної енергії (далі – ППКО) у процесі адміністрування точок комерційного обліку на ринку електричної енергії.
- (59) Згідно з пунктом 10 постанови НКРЕКП від 14.03.2018 № 312, до запуску електронної платформи Датахаб адміністратора комерційного обліку функції адміністратора комерційного обліку на роздрібному ринку електричної енергії, у тому числі адміністрування процедури зміни постачальника електричної енергії у межах території ліцензованої діяльності, виконує відповідний ОСР.
- (60) Крім того, згідно з пунктом 7.1 глави 7 розділу XII Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018) до моменту запуску інформаційного обміну між учасниками ринку через Датахаб, функції АКО по веденню реєстрів ТКО, обробці даних комерційного обліку, адміністрування процесів зміни електропостачальника, припинення електропостачання та визначення обсягів електричної енергії для поточних розрахунків на ринку виконують оператори електричних мереж у межах своєї відповідальності.

- (61) Відповідно до підпункту 12.4.4 глави 12.4 розділу XII Кодексу комерційного обліку (у редакції від 20.03.2020) до дати запуску інформаційного обміну між учасниками ринку через Датахаб функції АКО з ведення реєстрів ТКО, адміністрування процесів зміни електропостачальника, адміністрування припинення електропостачання та агрегації даних комерційного обліку виконують оператори системи за місцем провадження ними господарської діяльності з розподілу/передачі електричної енергії.
- (62) Згідно з пунктом 24 підпункту 1.4 розділу I Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018) засоби комерційного обліку електричної енергії (ЗКО, засоби обліку) - узагальнена назва засобів, які використовуються для здійснення комерційного обліку електричної енергії (засоби вимірювальної техніки, допоміжне обладнання, засоби та системи збору та обробки результатів вимірювання, формування, збереження та передачі даних комерційного обліку та керування даними тощо) відповідно до цього Кодексу.
- (63) Пунктом 1.1 глави 1 розділу III Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018) та пунктом 2.1.1 глави 2.1 розділу II Кодексу комерційного обліку (у редакції від 20.03.2020) передбачено, що комерційний облік на ринку електричної енергії організовується АКО та здійснюється ППКО відповідно до вимог Закону України «Про ринок електричної енергії», цього Кодексу, Правил роздрібного ринку та Правил ринку.
- (64) Відповідно до пункту 1.2 глави 1 розділу III Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018) та пункту 2.1.2 глави 2.1 розділу II Кодексу комерційного обліку (у редакції від 20.03.2020) метою організації комерційного обліку електричної енергії на ринку електричної енергії є надання учасникам ринку повної та достовірної інформації про обсяги виробленої, відпущеної, переданої, розподіленої, імпортованої та експортованої, а також спожитої електричної енергії у визначений проміжок часу для її подальшого використання та здійснення розрахунків між учасниками ринку.
- (65) Згідно з пунктом 1.4 глави 1 розділу III Кодексу комерційного обліку (у редакції від 14.03.2018) та пунктом 2.1.3 глави 2.1 розділу II Кодексу комерційного обліку (у редакції від 20.03.2020) надання послуг комерційного обліку здійснюється ППКО на конкурентних засадах за умови реєстрації ППКО та реєстрації його автоматизованих систем, що використовуються для комерційного обліку електричної енергії АКО в порядку, установленому цим Кодексом.
- (66) Враховуючи наведене, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за місцем провадження ним господарської діяльності з розподілу електричної енергії виконувало також функції адміністратора комерційного обліку з ведення реєстрів ТКО, адміністрування процесів зміни електропостачальника, адміністрування припинення електропостачання та агрегації даних комерційного обліку, ППКО в Полтавській області, зокрема, протягом 2020-2022 років. Зазначене також підтверджується листами АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» до Відділення від 14.04.2021 № 04-32/7552 (вх. № 70-01/2168 від 15.04.2021) та від 07.02.2023 № 04-33/4151 (вх. № 70-01/316 від 08.02.2023).
- (67) Згідно з пунктом 1.2.1 глави 1.2 розділу I Правил роздрібного ринку, на роздрібному ринку електричної енергії споживання та використання електричної енергії для потреб електроустановки споживача здійснюється за умови забезпечення розподілу/передачі та продажу (постачання) електричної енергії на підставі договорів про розподіл/передачу, постачання електричної енергії, надання послуг комерційного обліку, які укладаються відповідно до цих Правил, Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу та Кодексу комерційного обліку.
- (68) Пунктом 1.2.4 глави 1.2 розділу I Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (в редакції чинній з 18.07.2019 до 26.06.2020) встановлено, що договір споживача з оператором системи укладається з кожним споживачем, електроустановки якого приєднані на території діяльності

оператора системи. При цьому договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії розробляється оператором системи розподілу на підставі додатка 3 до цих Правил, договір споживача з оператором системи передачі укладається відповідно до типового договору, визначеного Кодексом системи передачі.

- (69) Відповідно до абзацу третього пункту 1.2.4 глави 1.2 розділу I Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (в редакції чинній з 26.06.2020 до 12.08.2022), оператор системи передачі укладає договір споживача про надання послуг з передачі електричної енергії на основі Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, який є додатком 3 до цих Правил, з кожним власником електричних мереж.
- (70) Пунктом 1.1. глави 1 Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії (редакція чинна з 18.07.2019 по 12.08.2022) (далі – Типовий договір) визначено, що «договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії є публічним договором приєднання, що встановлює порядок та умови розподілу (передачі) електричної енергії споживачам (далі – Споживач) як послуги Оператора системи».
- (71) Пунктами 12.1 та 12.2 глави 12 Типового договору визначено: «Інші умови можуть бути узгоджені сторонами в додатках до цього Договору, які є невід'ємними частинами цього Договору. Усі додатки, зміни та доповнення до цього Договору оформлюються сторонами письмово в паперовій формі, підписуються уповноваженими особами обох Сторін. Цей Договір може бути змінений у разі внесення змін або скасування нормативно-правових актів, що регулюють відносини між Оператором системи та Споживачем».
- (72) На підставі Типового договору, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» розроблено договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії (із додатками) (далі – Договір), який розміщено на сайті ТОВАРИСТВА за посиланням <https://www.poe.pl.ua/consumers/consumer-information/cpozhivacha-pro-nadannya-poslug-z-rozpodilu-elektrichnoi-energii/>.
- (73) За інформацією АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданою листами від 14.04.2021 № 04-32/7552 (вх. № 70-01/2168 від 15.04.2021) та від 07.02.2023 № 04-33/4151 (вх. № 70-01/316 від 08.02.2023), кількість непобутових споживачів, яким ТОВАРИСТВО надавало послуги з розподілу електричної енергії становило на 01.01.2020 – 18 201 споживачів, на 01.01.2021 – 18 143 споживачів, на 01.01.2022 – 18 244 споживачів, з якими ТОВАРИСТВОМ було укладено Договори.
- (74) Пунктом 5 Додатку 4 до Договору визначено:
- «Обсяг спожитої електричної енергії визначається згідно Кодексу комерційного обліку електричної енергії та ПРРЕЕ (Правил роздрібного ринку електричної енергії). Дані, отримані від споживача, при проведенні процедур їх перевірки та в розрахунках мають менший пріоритет ніж виміряні дані з контрольних лічильників або дані, отримані безпосередньо оператором системи або ППКО (постачальником послуг комерційного обліку електричної енергії).*
- У разі зниження Споживачем протягом двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електричної потужності та/або обсягу споживання електричної енергії до рівня, який нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку (а саме, значення обсягу електричної енергії, визначеного за показами засобів вимірювання менше значення обсягу електричної енергії, визначеного як добуток навантаження електроустановок на мінімально допустимому рівні завантаження схеми обліку на тривалість визначеного в Договорі часу роботи струмоприймачів протягом розрахункового періоду), Оператор системи висуває вимогу до постачальника*

послуг комерційного обліку або власника цих засобів вимірювання щодо приведення схеми вимірювань у відповідність до вимог нормативно-технічних документів.

Мінімально допустимий рівень завантаження схеми обліку визначається виходячи з величини, яка є більшою: мінімального струму первинних обмоток трансформаторів струму, при яких нормується їх похибка, або добутку порога чутливості засобу обліку (лічильника) на коефіцієнт трансформації трансформаторів струму.

До закінчення одного повного розрахункового періоду з дня надання такої вимоги вперше обсяг спожитої електричної енергії проводяться за показами встановлених засобів обліку. Після закінчення цього терміну та за умов, що розрахунковий облік належить Споживачу та не був приведений у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, обсяг спожитої електричної енергії розраховується, виходячи з навантаження схеми обліку та режиму роботи Споживача» (мова оригіналу).

- (75) Як зазначило АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у листі від 11.06.2021 № 04-32/11721 (вх. № 70-01/3492 від 14.06.2021), умови порядку розрахунків, зазначені у пункті 5 Додатку 4 до Договору, встановлені ТОВАРИСТВОМ відповідно до пунктів 2.2, 2.10 розділу X Кодексу комерційного обліку (в редакції від 14.03.2018), пункту 1.5.17 Правил улаштування електроустановок, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості від 21.07.2017 № 476 (далі – ПУЕ), пункту 1.1.2 Правил роздрібного ринку (в редакції від 14.03.2018) виходячи з визначення «недовантаження трансформаторів струму».
- (76) За інформацією АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданою листом від 14.04.2021 № 04-32/7552 (вх. № 70-01/2168 від 15.04.2021), у разі зниження обсягів споживання використаної електричної енергії (у тому числі у разі мінімального рівня завантаження трансформаторів струму) ТОВАРИСТВОМ здійснювався розрахунок обсягів споживання електричної енергії з урахуванням мінімально допустимого рівня завантаженості схеми обліку по 95 непобутовим споживачем (якщо нарахування проводилось хоча б протягом одного розрахункового періоду – 1 місяць) протягом 2020 року - січня-березня 2021 року.
- (77) Розрахунок проводився АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» відповідно до актів про невідповідність засобів обліку вимогам ПУЕ, виданих ТОВАРИСТВОМ та відповідно до пункту 5 додатку 4 до Договору.
- (78) Відповідно до копій актів про невідповідність засобів обліку вимогам ПУЕ, наданих АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» листом від 14.04.2021 № 04-32/7552 (вх. № 70-01/2168 від 15.04.2021), зокрема, по ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ (інформація, доступ до якої обмежено) від 21.05.2020 та по ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ (інформація, доступ до якої обмежено) від 24.02.2020, ТОВАРИСТВОМ зазначалось, що протягом 2-х послідовних розрахункових періодів у зазначених споживачів спостерігалось середнє завантаження вимірювальних трансформаторів струму на рівні меншому ніж передбаченому вимогами ПУЕ.
- (79) Так, наприклад, вибіркоким аналізом даних про обсяги спожитої електричної енергії, визначеної АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» розрахунковим шляхом по споживачах ТОВ (інформація, доступ до якої обмежено) та ТОВ (інформація, доступ до якої обмежено), наданих ТОВАРИСТВОМ листом від 14.05.2021 № 04-32/9380 (вх. № 70-01/2840 від 17.05.2021), встановлено наступне.
- (80) Інформацію про обсяги спожитої електричної енергії ТОВ «БУДКОН» наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Період	Обсяг споживання електроенергії споживачем (кВт/год)	Дані про обсяг споживання електроенергії споживачем,	За розрахунком
--------	--	--	----------------

				передані АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» електропостачальнику СПОЖИВАЧА	Відділення різниця (+/-) між розрахункови м та фактичним обсягом споживання електроенергії (гр.7=гр.4- гр.3-гр.2)	
	За даними засобу комерційн ого обліку електроен ергії споживача	Втрати електричної енергії на ділянці мережі від точки обліку до точки вимірювання споживача	За розрахунковими даними АТ «ПОЛТАВАОБЛ ЕНЕРГО», що використовували сь у розрахунках із споживачами	Електропостачаль ник	кВт/год	
1	2	3	4	5	6	7
За травень 2020 року	3 320	1 826	5 988	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	5 988	<b>+842</b>
За вересень 2020 року	1 801	1 281	5 309	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	5 309	<b>+2 227</b>
За січень 2021 року	3 548	1 825	5 987	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	5 987	<b>+614</b>
За березень 2021 року	2 962	1 825	5 987	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	5 987	<b>+1 200</b>

(81) Інформацію про обсяги спожитої електричної енергії ТОВ (інформація, доступ до якої обмежено) наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Період	Обсяг споживання електроенергії споживачем (кВт/год)	Дані про обсяг споживання електроенергії споживачем, передані АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО»	Різниця (+/-) між розрахункови м та
--------	---	--	--

				електропостачальнику СПОЖИВАЧА		фактичним обсягом споживання електроенергії (гр.7=гр.4- гр.3-гр.2)
	За даними засобу комерційного обліку електроенергії споживача	Втрати електричної енергії на ділянці мережі від точки обліку до точки вимірювання споживача	За розрахунковими даними АТ «ПОЛТАВАОБЛЕ НЕРГО», що використовувалис ь у розрахунках із споживачами	Електропостачаль ник	кВт/год	
1	2	3	4	5	6	7
За грудень 2020 року	14 533	107	15 027	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	15 027	<b>+387</b>
За січень 2021 року	6 907	25	7 317	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	7 317	<b>+385</b>
За лютий 2021 року	8 147	47	8 542	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	8 542	<b>+348</b>
За березень 2021 року	10 814	63	11 262	ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕ РГОЗБУТ» (ідентифікаційни й код (інформація, доступ до якої обмежено))	11 262	<b>+385</b>

- (82) Як вбачається з даних, наведених у таблицях 1-2, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» нараховано ТОВ (інформація, доступ до якої обмежено) та ТОВ (інформація, доступ до якої обмежено) завищений обсяг спожитої електроенергії розрахунковим шляхом (без врахування наданих споживачами даних показів засобів комерційного обліку) виходячи із завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів.
- (83) У листі від 14.05.2021 № 04-32/9380 (вх. № 70-01/2840 від 17.05.2021) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» зазначило, що засоби комерційного обліку електричної енергії вищезазначених споживачів в окремі розрахункові періоди при зменшенні

обсягів споживання електричної енергії (менше мінімально допустимого рівня споживання електричної енергії) не відповідали вимогам пункту 1.5.17 ПУЕ.

- (84) За інформацією АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданою листом від 11.06.2021 № 04-32/11721 (вх. № 70-01/3492 від 14.06.2021), ТОВАРИСТВО вбачало порушення ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) та ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) пункту 1.5.17 ПУЕ у тому, що завантаження засобів комерційного обліку протягом двох розрахункових періодів становило менше мінімального рівня завантаженості.
- (85) Як зазначило ТОВАРИСТВО, таке порушення призводить до недообліку електричної енергії, оскільки відповідно до пункту 1.5.17 ПУЕ завантаження трансформаторів струму має складати:
- при максимальному завантаженні приєднання, струм у вторинній обмотці не менше 40 %;
  - при мінімальному робочому навантаженні – не менше 5%.
- (86) За інформацією АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданою листом від 27.07.2021 № 04-32/15155 (вх. № 70-01/4231 від 28.07.2021), ТОВАРИСТВОМ здійснювалось нарахування за послугу з розподілу електричної енергії вищезазначеним споживачам - ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) та ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*), виходячи з розрахункового обсягу спожитої електричної енергії.
- (87) Дані про нарахування АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за послуги з розподілу електричної енергії ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) наведено у таблиці 3.

Таблиця 3

Період	Нараховано (розрахунковим шляхом) кВт/год	Тариф на послугу з розподілу електричної енергії, грн./кВт/год (без ПДВ)	Нараховано за послугу з розподілу електричної енергії (грн. з ПДВ)
Травень 2020 року	5 988	0,82540	5 931,00
Вересень 2020 року	5 309	0,82990	5 287,13
Січень 2021 року	5 987	0,93273	6 701,10
Березень 2021 року	5 987	0,93273	6 701,10

- (88) Дані про нарахування АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» за послуги з розподілу електричної енергії ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) наведено у таблиці 4.

Таблиця 4

Період	Нараховано (розрахунковим шляхом) кВт/год	Тариф на послугу з розподілу електричної енергії, грн./кВт/год (без ПДВ)	Нараховано за послугу з розподілу електричної енергії (грн. з ПДВ)
Грудень 2020 року	15 027	0,82990	14 965,09
Січень 2021 року	7 317	0,93273	8 189,75
Лютий 2021 року	8 542	0,93273	9 560,86

Березень 2021 року	11 262	0,93273	12 605,29
-----------------------	--------	---------	-----------

- (89) Відповідно до інформації АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наданої листом від 30.06.2021 № 10-71/13115 (вх. № 70-01/3829 від 02.07.2021), при здійсненні розрахунку на рівні мінімально допустимого завантаження схеми обліку у зв'язку із зниженням обліку споживання електричної енергії споживачам, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» використовувалась формула:

$$W = 1,732 * U_n * I_{\text{нав.тр.струму}} * \cos F * T_n,$$

де  $1,732 * U_n$  – фазна напруга;  $I_{\text{нав.тр.струму}}$  – мінімальний струм первинних обмоток трансформаторів струму, відповідно до його паспортних даних;  $T_n$  – час роботи струмоприймачів за розрахунковий період, відповідно до договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії;  $\cos F$  –  $\cos$  кута між фазною напругою  $U_{\text{фаз}}$ . Та струмом навантаження, що протікає по тій же фазі.

- (90) Як зазначено АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» у листі від 30.06.2021 №10-71/13115 (вх. № 70-01/3829 від 02.07.2021), ТОВАРИСТВО керувалося вказаною формулою, наведеною в роз'ясненнях, зазначених у листі НКРЕКП від 07.06.2005 № 05-34-11/2500, який був направлений до ВАТ ЕК «МИКОЛАЇВОБЛЕНЕРГО» та у листі НКРЕКП від 01.03.2006 № 05-39-11/1057, який був направлений до ВАТ «КРИМЕНЕРГО».
- (91) Отже, не врахування АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» наданих споживачами даних про обсяги споживання електричної енергії відповідно до показів засобу комерційного обліку, а визначення обсягу спожитої електричної енергії розрахунковим шляхом, виходячи з завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів споживачів за формулою, яка не встановлювалась нормативно – правовими актами, та передаючи ці дані енергопостачальникам споживачів, призвело до необґрунтованого збільшення плати споживачами не тільки за послугу з розподілу електричної енергії, а ще й за послуги, надані споживачам енергопостачальниками.
- (92) Крім того, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» передавало електропостачальнику - ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ» (далі – ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ») (ідентифікаційний код (*інформація, доступ до якої обмежено*)) дані щодо обсягів спожитої електричної енергії ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) та ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) не за фактичними даними показів засобів комерційного обліку, а визначені розрахунковим шляхом за формулою, яка не встановлювалась нормативно – правовими актами.
- (93) Як наслідок, ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ» встановлювало завищений розмір плати за постачання електричної енергії вказаним споживачам виходячи із завищених обсягів спожитої електричної енергії, визначених АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» розрахунковим шляхом.
- (94) Дані про нарахування ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ» за послугу з постачання електричної енергії ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) наведено у таблиці 5.

Таблиця 5

Період	Обсяг споживання (розрахунковим шляхом) кВт/год	Тариф на послугу з постачання електричної енергії, грн./кВт/год (без ПДВ)	Нараховано за послугу з постачання електричної енергії (грн. без ПДВ)	Нараховано за послугу з постачання електричної енергії (грн. з ПДВ)
--------	---	---	---	---



Травень 2020 року	5 988	1,458820	8 735,41	10 482,49
Вересень 2020 року	5 309	1,888420	10 025,62	12 030,74
Січень 2021 року	5 987	1,876560	11 234,96	13 481,95
Березень 2021 року	5 987	1,792290	10 730,44	12 876,53

(95) Дані про нарахування ТОВ «ПОЛТАВАЕНЕРГОЗБУТ» за послугу з постачання електричної енергії ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) наведено у таблиці 6.

Таблиця 6

Період	Обсяг споживання (розрахунковим шляхом) кВт/год	Тариф на послугу з постачання електричної енергії, грн./кВт/год (без ПДВ)	Нараховано за послугу з постачання електричної енергії (грн. без ПДВ)	Нараховано за послугу з постачання електричної енергії (грн. з ПДВ)
Грудень 2020 року	15 027	1,951527	29 325,60	35 190,72
Січень 2021 року	7 317	1 939981	14 194,84	17 033,81
Лютий 2021 року	8 542	2,032340	17 360,25	20 832,30
Березень 2021 року	11 262	1 756080	19 776,97	23 732,36

(96) Відповідно до пункту 1.1.4. глави 1.1 розділу I Кодексу комерційного обліку,

експлуатацію та використання справних і повірених засобів комерційного обліку електричної енергії (зокрема після проведення їх повторної параметризації, періодичної перевірки, обслуговування та ремонту, а також після зміни форми власності чи власника (користувача) засобів комерційного обліку, електроустановок або об'єкта, де встановлені ці засоби комерційного обліку) не може бути заборонено або обмежено з причин їх невідповідності вимогам цього Кодексу за умови, що ці засоби комерційного обліку (в редакції від 26.03.2020):

експлуатацію та використання справних і повірених засобів комерційного обліку електричної енергії (зокрема після проведення їх повторної параметризації, періодичної перевірки, обслуговування та ремонту, зміни електропостачальника, а також після зміни форми власності чи власника (користувача) засобів комерційного обліку, електроустановок або об'єкта, де встановлені ці засоби комерційного обліку) не може бути заборонено або обмежено з причин їх невідповідності вимогам цього Кодексу за умови, що ці засоби комерційного обліку (в редакції від 04.12.2021):

1) мають технічні характеристики, що відповідають або перевищують вимоги проектних рішень, нормативно-правових актів та нормативних документів щодо комерційного обліку електричної енергії, які були чинними на день введення їх в експлуатацію;

2) були встановлені, введені в експлуатацію та облік до дня набрання чинності цим Кодексом на електроустановках та об'єктах електроенергетики, що відповідають вимогам проектної документації на їх будівництво;

3) забезпечують можливість здійснення розрахунків між учасниками ринку відповідно до укладених договорів.

(97) Відповідно до інформації АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», наведеної у листі від 14.05.2021 № 04-32/9380 (вх. № 70-01/2840 від 17.05.2021), електроустановки ТОВ (*інформація, доступ до якої обмежено*) та ТОВ (*інформація, доступ до якої*

*обмежено*) на час складання ТОВАРИСТВОМ «актів про невідповідність засобів комерційного обліку вимогам ПУЕ були діючими та справними, проектування нового будівництва не здійснювалось, електроустановки не піддавались реконструкції, технічному переоснащенню, капітальному ремонту, засоби комерційного обліку електричної енергії були справні, своєчасно повірені та відповідали технічним характеристикам заводу виробника» (*мова оригіналу*).

- (98) НКРЕКП листом від 16.12.2020 № 5325/20.3/8-20 пояснило, що питання завантаження схеми обліку електричної енергії положеннями Кодексу комерційного обліку не враховуються, а беруться до відома лише фактичні показники засобів комерційного обліку, та зазначило, що Кодексом комерційного обліку не передбачено розроблення та застосування будь-яких окремих методик розрахунку (донарахування) обсягів використаної споживачами електричної енергії, у разі суттєвого зниження споживачами обсягу споживання електричної енергії.
- (99) Також, Міністерство енергетики України, листом від 18.01.2021 № 26/1.6-4.2-633 зазначило, що дії оператора системи розподілу стосовно не проведення нарахувань обсягів спожитої електричної енергії за різницею показів засобів комерційного обліку, та визначення обсягу спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку) у зв'язку з неприведенням обліку електричної енергії у відповідність вимогам глави 1.5 ПУЕ (заміни трансформаторів струму) **є неправомірним**.
- (100) Крім того, Міністерство енергетики України у вищевказаному листі зазначило, якщо споживачі не здійснюють проектування нового будівництва, реконструкції, технічного переоснащення або капітального ремонту електроустановок, то застосування до них вимог пункту 1.5.17 глави 1.5 розділу I ПУЕ є неправомірним.
- (101) Отже, Правилами роздрібного ринку та Кодексом комерційного обліку не передбачено здійснення розрахунку (донарахування) обсягів використаної споживачем електричної енергії у разі зниження ним обсягу споживання електричної енергії (у тому числі недозавантаження трансформаторів струму), а тому дії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» щодо визначення обсягу споживання електричної енергії розрахунковим шляхом, виходячи з мінімального допустимого рівня завантаження схеми обліку, є неправомірним.
- (102) Слід зазначити, що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» листом від 18.02.2023 № 04.33/4584 (вх. № 70-01/963 від 24.02.2022) повідомило Відділення, що ТОВАРИСТВОМ прийнято наказ від 03.02.2022 № 86, яким викладено в новій редакції додатки до Договору, а саме: виключено з Додатку 4 до Договору можливість розрахунку розподіленої споживачу електричної енергії на рівні мінімального завантаження схеми обліку.
- (103) Крім того, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» листами від 18.02.2023 № 04.33/4584 (вх. № 70-01/963 від 24.02.2022) та від 20.02.2023 № 04.33/5416 (вх. № 70-01/442 від 21.02.2023) повідомило Відділення, що ТОВАРИСТВОМ здійснені перерахунки за 2020-2022 роки всім побутовим споживачам, обсягів споживання електричної енергії яким АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» було визначено розрахунковим шляхом на рівні мінімального завантаження схеми обліку, та зменшено загальну кількість нарахувань в рахунок майбутніх платежів.
- (104) Також, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» листом від 20.02.2023 № 04.33/5416 (вх. № 70-01/442 від 21.02.2023) повідомило Відділення, що ТОВАРИСТВОМ інформацію щодо проведених перерахунків обсягів споживання електричної енергії побутовим споживачам (зазначені в таблиці 7) за 2020-2022 роки передано електропостачальникам для врахування при визначенні плати за надані ними послуги.

(105) Отже, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» наразі припинено здійснення визначення обсягу споживання електричної енергії непобутовим споживачам розрахунковим шляхом, виходячи з мінімального допустимого рівня завантаження схеми обліку.

#### 4.2. *Негативні наслідки дій Відповідача*

(106) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» листом від 20.02.2023 № 04.33/5416 (вх. № 70-01/442 від 21.02.2023) надало інформацію про обсяги споживання електричної енергії непобутовими споживачами згідно із показаннями засобів комерційного обліку та фактично нарахованими обсягами електричної енергії ТОВАРИСТВОМ, які АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» були також передані постачальникам електричної енергії (таблиця 7).

Таблиця 7

Рік	Кількість споживачів, яким здійснювався розрахунок обсягів споживання електричної енергії з урахуванням мінімально допустимого рівня завантаженості схеми обліку (якщо нарахування проводилось хоча б протягом одного розрахункового періоду – 1 місяць)	Обсяги споживання електричної енергії, згідно із показаннями засобів комерційного обліку, кВт/г	Фактично нараховані обсяги електричної енергії, кВт/г
2020	71	1 222 316	1 904 523
2021	80	2 671 445	3 315 484
2022	0	-	-

(107) Отже, АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2020 року по 71 непобутовому споживачеві та протягом 2021 року по 80 непобутових споживачах передавало постачальникам електричної енергії завищені показники про обсяги споживання електричної енергії.

(108) Як наслідок, постачальники електричної енергії встановлювали завищений розмір плати за постачання електричної енергії вказаним споживачам виходячи із завищених обсягів спожитої електричної енергії, визначених АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» розрахунковим шляхом.

(109) Також, з таблиці 7 вбачається, що АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2022 року ТОВАРИСТВО не здійснювало розрахунок обсягів споживання електричної енергії з урахуванням мінімально допустимого рівня завантаженості схеми обліку (якщо нарахування проводилось хоча б протягом одного розрахункового періоду – 1 місяць).

#### 4.3. *Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування конкуренції на ринку*

(110) Дії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО», які полягають у не врахуванні наданих споживачами даних про обсяги споживання електричної енергії згідно показів засобу комерційного обліку, а визначення обсягу спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів) були б неможливими за умов існування конкуренції на ринку Послуг, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома надавачами.

#### 4.4. *Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем*

(111) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (112) За відсутності конкуренції на ринку Послуг, споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених Послуг.
- (113) Такі дії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» були б неможливими за умов існування конкуренції на ринку Послуг у визначених Територіальних межах, адже у такому випадку споживач міг би відмовитись від послуги ТОВАРИСТВА, яке встановлює такі умови реалізації товару, наслідком яких є вимоги оплачувати за такий обсяг послуги, який фактично, споживач не отримував.
- (114) Враховуючи вищевикладене, дії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2020-2022 років щодо не врахування наданих споживачами даних про обсяги споживання електричної енергії згідно показів засобу комерційного обліку, а визначення обсягу спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів) є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА, та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), що полягає у встановленні таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

## **5. Заперечення Відповідача та їх спростування**

- (115) Відділенням листом від 02.08.2023 № 70-02/П-2472 на адресу АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» було направлено копію подання про попередні висновки у Справі.
- (116) АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» листом від 11.08.2023 № 04.33/21689 (вх. № 70-01/1829 від 11.08.2023) надало пояснення на подання з попередніми висновками у Справі.
- (117) Як свідчать пояснення АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» на попередні висновки у Справі щодо припинення порушення та усунення наслідків порушення, шляхом здійснення перерахунків в бік зменшення обсягів споживання електричної енергії визначеної розрахунковим шляхом споживачам, ТОВАРИСТВО з висновками Відділення про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції згодне.

## **6. Остаточні висновки адміністративної колегії Відділення**

- (118) Таким чином, доказами, зібраними у Справі, доводиться те, що дії АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» протягом 2020-2022 років щодо не врахування наданих споживачами даних про обсяги споживання електричної енергії згідно показів засобу комерційного обліку, а визначення обсягу спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів) є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА, та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори

згідно із законодавством), що полягає у встановленні таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

## 7. Визначення розміру штрафу

(119) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(120) Відповідно до копії форми № 2 «Звіт про фінансові результати» за 2022 рік, наданої до Відділення листом АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» від 09.06.2023 № 04-33/15809 (вх. № 70-01/1405 від 15.06.2023) чистий дохід АТ «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2022 рік становить *(інформація, доступ до якої обмежено)*.

На підставі вищевикладеного, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

### ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код юридичної особи *(інформація, доступ до якої обмежено)*) за результатами діяльності протягом 2020-2022 років займало монопольне (домінуюче) на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), із часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

2. Визнати, що дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код юридичної особи *(інформація, доступ до якої обмежено)*) щодо не врахування наданих споживачами даних про обсяги споживання електричної енергії згідно показів засобу комерційного обліку, а визначення обсягу спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з завантаження схеми обліку та режиму роботи струмоприймачів) є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Полтавської області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності або господарському віданні (щодо державного або комунального майна) ТОВАРИСТВА та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно із законодавством), що полягає у встановленні таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЛТАВАОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код юридичної особи (*інформація, доступ до якої обмежено*)) штраф у розмірі 34 000,00 (тридцять чотири тисячі) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 зазначеного Закону рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК